

Ärade representanter för skogsindustrin,

Mina damer och herrar,

Vänner,

Stort tack för möjligheten att få komma hit och säga några ord på ert årsmöte.

Skogsnäringen är, som ni om några naturligtvis vet, tätt sammanflätad med handelns utveckling, med exportindustrins framväxt , med vår ekonomi och med vårt lands historiska resa från fattigdom till välstånd.

Skogen har en särskilt plats i många svenskars hjärtan, och så har det varit under en väldigt lång tid. Långt före mulleskolorna, frilufsfrämjandet och era imponerande exportframgångar.

I Vilhelm Mobergs bok "*Min Svenska historia*" finns till exempel ett helt kapitel med titeln "*Skogen och folkfriheten*".

Moberg menar att skogen varit avgörande för att de svenska bönderna aldrig blev livegna på samma sätt som i de flesta länderna på kontinenten.

Det här leder han i bevis genom att citera romerska källor, i vilka självaste Cesar talar om de problem som han mötte vid sina försök att erövra de delar av Europa som beboddes av människor som hela tiden kunde falla tillbaka och ta skydd i vidsträckta skogar.

Moberg tar även upp Olaus Petri, som på 1500-talet beskrev skogen som en naturlig befästning för en befolkning som slog tillbaka förtrycket från utländska fogdar. *”Sverige är ett sådant land”,* skrev Petri, *”som med mossar, berg och skogar befästat är, att allmogen icke länge kan med tvång och makt underkuvas”,* och han citerar en kyrkoherde i Markaryd som i sin beskrivning av danskarnas härjningar 1611 beskrev hur *”den välsignade skogen frälste våra liv”..*

Men Moberg skildrar även skogen – *”den fattiges trädgård”* som den även kallades– som en följeslagare genom livet för våra förfäder.

Han beskriver hur allt ifrån den första ekstocken som gröptes ur och flöt på våra vatten, till barken som blandades i brödet under de hårda vintrarna, träskorna man bar till vardags, redskapen vid matbordet och på åkern, vagnens hjul, sängen där man sov om natten, vaggan åt den nyfödde och kistan åt den bortgångne, kom från skogen.

Slutligen avslutar Moberg genom att beskriva sin egna relation till skogen:

”Jag är född mitt i en skog och det har präglat mig, jag har burit ursprunget med mig genom livet. Jag förstår vad skogen har betytt för det folk som där haft sina hem och som har vuxit upp i dess hägn”.

Jag tror att vi är många som kan känna igen den här känslan. Även om vi har vuxit upp i helt andra miljöer så är skogen onekligen en del av vårt kulturarv och vår identitet. För att inte tala om dess popularitet som skådeplats för några av våra mest populära folksporter som bär- och svampplockning, promenader, jakt och fiske. Må vara att funktionen som befästning, och som en plats där vi hämtar råvaran till våra skor, kanske inte är så framträdande längre.

Skogens ekonomiska betydelse har som bekant bestått och vuxit genom åren. En avgörande orsak till det tror jag är den förmåga och vilja till förändring och förnyelse som har funnits, och idag finns, inom skogssektorn.

Skogsnäringen har utvecklats, förädlat sina produkter, breddat verksamheten och lyckats befästa och bevara positionen som en av de viktigaste grundstenarna i den svenska ekonomin.

Den svenska skogsindustrin har kunnat hävda sig väl i en tuff internationell konkurrens genom en unik position när det gäller kunskap, kompetens och forskning. I dag är det ingen överdrift att hävda att Sverige är en supermakt inom skogsindustrin.

Jag säger detta, väl medveten om att branschen precis som de flesta andra i vårt land drabbats hårt av den starkt minskade efterfrågan som slog till i samband med finanskrisen, och jag vill inte sticka under stol med att utmaningarna för skogsnäringen är stora. När såväl priset som efterfrågan på dagstidningspapper spås sjunka,

kostnaden för råvaran ökar och energipriserna stiger, innebär det givetvis stora utmaningar.

För min del betyder inte det att jag resignerar. Nej, det sporrar mig att jobba ännu hårdare för att världsmarknaden ska öppnas upp och handelshinder monteras ner. För det är ändå så, inte minst sett ur ett lite längre perspektiv, att vi har goda förutsättningar att vända de problem som vi har sett den senaste tiden.

Sverige har bara en procent av världens skogsareal och två procent av världens virkesvolym inom rikets gränser. Ändå tillhör vi världens ledande exportörer av papper, massa och sågade trävaror. Sverige är världens tredje största exportör av barrträvaror, och vi är den fjärde största exportören av massa och papper.

Sammantaget uppgick exporten av trä- och pappersvaror till runt 120 miljarder kronor förra året, och trots de problem som förekom, så genomförde ändå skogsindustrin investeringar på runt 8,5 miljarder kronor.

Mot den bakgrunden är det inte så konstigt att skogsnäringen är fortsatt mycket betydelsefull för den

svenska sysselsättningen. Över 100 000 personer arbetar inom skogsbruket och skogsindustrin, och till det kommer alla dem som jobbar i företag som levererar varor och tjänster till näringen.

Ingen har väl undgått den ökade förståelsen för klimat- och miljöfrågornas vikt som vuxit fram det senaste åren. Det är en trend som kommer att fortsätta, det är jag övertygad om, trots bakslaget i Köpenhamn för några månader sedan.

Regeringen har höjt ambitionsnivån i klimat- och energipolitiken och satt som mål att minska utsläppen med minst 40 procent till år 2020. Då ska också 50 procent av energin komma från förnybara energikällor.

Klimatfrågan var en av Sveriges högst prioriterade frågor under EU-ordförandeskapet, och även om Köpenhamnsmötet gick som det gick så visade ändå EU sin förmåga att ta ansvar genom att lägga konkreta och ambitiösa bud på bordet.

Nu måste världen enas om en klimatöverenskommelse som säkrar att två-gradersmålet uppfylls. Regeringen kommer

att fortsätta prioritera arbetet för att nå fram till en sådan uppgörelse.

Skogen fyller, som ni givetvis känner till, en central roll i klimatarbetet. Trädens upptag av koldioxid och skogens roll som kolsänka och råvara till bioenergi har stor betydelse för att motverka klimatförändringarna. Jag är övertygad om, precis som ni påpekat, att skogen utgör en viktig del av lösningen på klimatproblemen. Det är inte bara av ekonomiska skäl som skogen kallas för vårt gröna guld.

I det här sammanhanget vill jag passa på att nämna hur imponerad jag är över skogsnäringens insatser som föregångare när det gäller arbetet med hållbar utveckling och klimatanpassade åtgärder.

Ni har enträget arbetat för att skapa ett hållbart skogsbruk, satt upp ambitiösa klimatmål och ökat transporterna på järnväg markant för att nämna några av insatserna. Eran kampanj om skogen och klimatet har även bidragit med många bra och konkreta tips om vad var och en av oss kan göra för att bidra till ett bättre klimat.

De förväntade temperaturökningarna och de förändrade nederbörds mönstren kommer med stor sannolikhet att påverka stora delar av vår tillvaro, så även våra svenska skogar. Ny kunskap kommer att behövas för att anpassa skogsbruket till de nya förutsättningarna. Även detta är en viktig uppgift som ligger framför oss.

Sveriges välstånd, utveckling och sysselsättning, bygger till stor del på handel. Jag brukar säga att ungefär vartannat arbetstillfälle och varannan skattekrona har sin grund i vårt utbyte med andra. Därför behöver Sverige, och världen, mer frihandel och mindre protektionism. Inte minst i tider av ekonomisk oro.

Regeringens politik tar sin utgångspunkt i just den här övertygelse. Vi arbetar på alla plan för att skapa bättre förutsättningar för ett gränslöst EU, och för ett Europa som är mer öppet mot världen.

Den här kampen har varit av central betydelse för att möta den finanskris som slog till hösten 2008, och som drog ner oss i den värsta ekonomiska nedgången som världen sett sedan 1930-talet.

Bekämpandet av protektionism och ekonomisk nationalism har, tillsammans med värnandet av stabila statsfinanser och insatser för att säkra en bra tillgång till exportfinansiering, inneburit att Sverige idag, när vändningen kommer, står bättre rustade än de flesta jämförbara länderna.

Sammantaget beräknas inte mer än en procent av den totala världshandeln ha påverkats av nya handelsstörande åtgärder, och även om vissa branscher och sektorer ändå drabbats hårt, så ser jag det här som en framgång, givet vad många av oss befarade när det skramlade som mest från de protektionistiska verktygslådorna.

Men, vi har inte bara försvarat oss. Vi har samtidigt drivit på för en utveckling i en positiv riktning. Vår främsta prioritering har varit arbetet för att förhandlingarna om ett nytt världshandelsavtal – den så kallade Doharundan – ska kunna slutföras. En sådan uppgörelse skulle minska möjligheterna att införa protektionistiska åtgärder drastiskt, samtidigt som det skulle innebära en årlig global stimulanseffekt med över elvahundra miljarder kronor. Bland de områden som vi prioriterar från svensk sida finns dessutom, som av en händelse, en riktad liberalisering inom skogssektorn.

Men de globala förhandlingarna är inte vårt enda verktyg för att skapa förutsättningar för mer handel. Vi förhandlar samtidigt med en långa rad länder och grupper av länder om frihandelsavtal för att få till stånd mer långtgående liberaliseringar och mer fördjupade överenskommelser. Ett avtal med Sydkorea slutförhandlades så sent som hösten 2009, under det svenska EU-ordförandeskapet. Därefter har även förhandlingar med Peru och Colombia förts i hamn.

Från svenskt håll har vi dessutom varit med och fört upp idén om ett särskilt grönt frihandelsavtal på den internationella dagordningen. Jag tycker att det vore rimligt att den ökade medvetenheten om vikten av en hållbar utveckling följs av att även handelspolitiken tar sin del av ansvaret. Därför har vi föreslagit att alla tullar och andra handelshinder på miljö- och klimatvänliga varor, tjänster och teknologier tas bort. Exakt hur en sådan överenskommelse ska utformas, vilka produkter som ska ingå och enligt vilka kriterier, det återstår att se. Men från min utgångspunkt känns det rimligt att en hel del skogsprodukter borde kvasa in.

Från mitt frihandelsperspektiv är det svårt att prata om skogsfrågor utan att komma in på Ryssland.

Ryssland har steg för steg höjt exporttullarna på virke, trots Sveriges och EU:s starka protester, och trots tidigare utfästelser om att så inte skulle ske.

Under min tid som handelsminister har jag och mina medarbetare därför arbetat intensivt för att nå en permanent, enkel och kommersiellt gångbar lösning på problemet.

Arbetet har genomförts i nära samarbete med EU-kommissionen, Finland och med er i industrin. Det har bedrivits såväl här hemma som ute i världen. Kontakterna med Ryssland har varit omfattande och förekommit på en rad olika plan. Jag tog senast upp frågan under överläggningarna med den ryska industri- och handelsministern Christenko vid mitt besök i Moskva i februari i år. Statsministern diskuterade också frågan med premiärminister Putin under sitt besök i Moskva i mars.

Jag har under resans gång blivit mer och mer övertygad om att den ryska sidan faktiskt är, eller har blivit i alla fall,

medveten om att tullarna till stora delar är självdestruktiva för den egna skogssektorn. Inte minst protesterna inifrån landet, där det i förlängningen inte går att ignorera att värdefullt virke ligger och ruttnar i markerna, verkar ha nått fram.

Från rysk sida har man rimligen inte heller kunnat undgå att notera att den svenska virkesimporten under 2009 var nära noll. Något som inneburit minskade intäkter och arbetstillfällen för landets skogslän.

Än så länge hävdar man ändå något motsägelsefullt att man behöver tullarna för att kunna locka mer investeringar till landet och för kunna utveckla sin skogsförädlingskapacitet. Men jag tror och hoppas att en lösning ändå är inom räckhåll.

Frågan om exporttullar på virke är intimt sammankopplad med Rysslands WTO-an slutningsprocess. Ett ryskt medlemskap i Världshandelsorganisationen skulle skapa förutsättningar just för den stabilitet som vi eftersträvar i virkesfrågan, och det är bara på det sättet som vi i sin tur skulle kunna lägga grunden för att återigen få tillstånd en

regional virkeshandel, något som jag är övertygad om att alla inblandade skulle tjäna på.

För att bidra till en sådan lösning arbetar vi intensivt för att stärka de långsiktiga relationerna med Ryssland. Under mitt senaste besök i landet kom vi bland annat överens om att upprätta en samarbetsgrupp för skogsfrågor inom ramen för det svensk-ryska handelssamarbetet.

Självklart är inte de ryska virkestullarna det enda orosmolnet på himlen. Även om jag är övertygad om att rivaliteten med andra länder är positiv, om den sker på lika villkor, så får vi inte luras att tro att vi inte måste kämpa på för att hålla oss kvar i toppen.

Vid sidan av oss finns tuffa konkurrenter i Europa, Nord- och Sydamerika och i Sydostasien. Kina har gått om USA som världens största papperstillverkare, och även om Kina har en gigantisk hemmamarknad, och de importerar stora mängder pappersmassa och returpapper, så finns det en risk för att den kinesiska produktionen i förlängningen kommer att tränga undan exportmöjligheter för svenska papperstillverkare.

Tidningspapper möter också stark konkurrens från elektroniska medier. Det har vi sett i USA, med starkt minskad tidningspapperskonsumtion, och det är väl inte helt osannolikt att efterfrågan på tidningspapper kan komma att krympa även i Europa.

Min förhoppning är givetvis att ni precis som jag ser dessa förändringens vindar mer som utmaningar än som hot. Som jag inledde med att säga är jag mycket imponerad över skogsnäringens förmåga till förnyelse och anpassning, och jag är övertygad om att den samlade kompetensen som sitter här i dag har många bra idéer och lösningar på hur en världsmarknad i förändring ska kunna mötas.

Vi ser ju som bekant redan nu att skogsindustrin i Sverige vänt sig mot nya marknader. Jag har själv besökt företag runt om i landet som vittnar om framtidstron i branschen och möjligheterna som de upptäckt runt om i världen.

Växande ekonomier med en ung befolkning kommer på sikt att behöva råvaror och produkter från skogen för att höja sin levnadsstandard. Marknader som Nordafrika och Mellanöstern är exempel på detta, och där har de svenska

sågverken med framgång redan etablerat sig som leverantörer.

Nya synsätt och kunskaper kommer också att driva på utvecklingen. Träbyggandet i Kina är ett sådant exempel, där nya regler och normer har börjat öppnat upp landet för denna välbehövliga byggnadsform. Den svenska paviljongen på världsutställningen i Shanghai som invigs 1 maj har en träkonstruktion som låter ana potentialen för storskaligt träbyggande i detta stora land.

Från regeringens sida kommer vi att fortsätta vårt arbete för att skapa bra förutsättningar inom områden som energi, tillväxt och råvaruförsörjning. Men på den internationella marknaden, i allt tuffare konkurrens, är det ändå i slutändan företag och inte nationerna som tävlar.

Jag vågar inte sia om hur mycket det ligger i Vilhelm Mobergs tes om att vi har den svenska skogen att tacka för att vi under hela vår historia har haft ett relativt stort mått av frihet. Även om det ligger något väldigt attraktivt i tanken på våra djupa skogar som en frihetssymbol.

Vad jag däremot vet är att det var frihandeln, näringsfriheten och den utökade äganderätten som lade grunden till vår utveckling från fattigdom till välstånd, med början någon gång i mitten av 1800-talet.

Den svenska skogsindustrin har vuxit sig stark och utvecklats, inte trots, utan tack vare stark konkurrens på en fri marknad. Här finns en viktig lärdom att dra.

Det var när vi släppte lös skaparkraften och företagsamheten, samtidigt som vi öppnade upp landet för handel och kommers, som allting började.

Det är mer av den medicinen vi behöver idag, inte mindre. Det är det jag kommer att fortsätta kämpa för.

Tack!